

با لایهك بسه لای

«زیوهر» ی شاپردا بگه پینه وه

● محمد علی قره داغی ●

بهشی سنیه م

«۱۵»

چ شیرینه چایی له فصلی به هاران
له گهل یاری صادق له گوی جو یاران؟!
به خنده ی نیگاری، به گریه ی سه ماوه
زه مین وهك سه ما بی، به بهرق و به باران
موغهنی به پرده ی «عیراقی» بخوینی
خودا نازی لی گوم نهکا نازداران
ئه سیری مه حبیبه بی نازادی عالم
نه ناسی به جوز جیلوهی گول عوزاران
ئه گهر وایه به زمت به حه ققت به هه شته
فیدای بی هه زار مه جلیسی باده خواران
ئهوا بوو یته سولطانی «ئیران» و «تووران»
چلون دینه وه شهوقی جارن و یاران؟
بهسی بی خه یالاتی بی هووده «زیوهر»!
وه کوو شیت مه گهر بگری رنی کوهساران

«۱۶»

نه و به هاری باغی حوسنم! مات و غه مگینم مهرو
بو نه مای قه ددی له طیفه چاو پرئه سرینم مهرو
مه نه عی عهیش و صه فای صاحب دلانی - چاوه کهم!
ته لخه عهیشی ئیمه بی تو - بارو حی شیرینم - مهرو
زینده گانی، شادمانی، واسیطه ی ههردوو ئه توی
مهم کوژه - قوربان - به هیجرت - قووه تی دینم! - مهرو
صه فحه ی دیده به خه طط و خالی تو ره نگین بووه
کوله وارم سا مه که - ئه ی ئاسکی چینم! - مهرو
من حه یاتی عازی بهم ته سلیمی غه مزه ی چاوته
تا قه تی دووریم نه ماوه، - باعیشی زینم! - مهرو
ئه شنه یی «زیوهر» به پیاله ی چاوی تووه باقی به
سا به مه قصوودی به قیبان - دیده شاهینم! - مهرو
«۱۷»
موژه ت ئوردووی «جهنگیزخان» ئه مرو
هه موو مولکی دلی ویرانه ئه مرو

مهگر «كو» يا «هلاكو» به دوو چاوت
 له گدل شوقى كه پر فرمانه نه مرو
 له دست نه و پرچمى وهك مارى ضدحك
 هه موو طيفلى دلى بى جانه نه مرو
 عهرووسه ياخو «تهقيانوس» نه برؤت
 عه دووى صاحيبى نيمانه نه مرو
 موعه لليم ده رسى نازى روتى بى وت
 كه وا چاوت له رووت حهيرانه نه مرو
 عه بهت واعيط نهكا مهنم له عيشقى
 مهگر ديوانه بى ديوانه نه مرو
 له پى كيوانه «زيوهر» هه وهكوو شيت
 فوغانى واصيلى «كه يوان» نه مرو

«۱۸»

چاوه كهت بو من^(۱) له باتى نيرگسى شه هلا بهسه
 سهبرى روخسارت له باتى لاله بى حه مره بهسه
 روين مو دانستن و ههستان و وهستانى تو
 بو منى بى دل له جياتى سينه ماى به غدا بهسه
 «راديو» م ناوى كه گوى بگرم له دهنگى «ساز» و «نهى»
 لهو ده مى پرشه ككه رت جوين دانى بى مهنا بهسه
 چيم له باسى له شكرى «ئينگليز» و «نهلمان» ي هه به؟
 له شكرى موژگانى تو بو حمله وو ده عوا بهسه
 بيمه وه صفى قامت فيكرم نه وهنده بهرز نه بى
 بانگ نهكا طه بياره چى جهولانى بو بالا بهسه
 مه طله عى شيعرم صه ريحه من كه وا شيعه «عهلى» م
 حوبى نالى نهو له باتى نيمه تنى دنيا بهسه
 گه «عومهر» گاهى «عهلى»، «زيوهر»! نه باتيكت نى به!
 به سبه دوورهنگى و ربابى مده رفى بويا بهسه

«۱۹»

تابى هيجرانم نه ماوه - نوورى چاوانم! - وهره
 ساكنى «بيت الحزن» بووم ماهى كه نعانم وهره

شهسه وارى مولكى حوسنى، من پياده بى به رده ست
 نه سبى نازت وه رمه گيره - شاهى خوبانم! - وهره
 وام له نيو ظولماتى غم دا هه ر طه ر هف ريگام نى به
 تا رهمه ق ماوه له عومرم - شه مى تابانم! - وهره
 كه وكه بى به ختم غور ووبى كردو، بى كه س مامه وه
 زووبه ده رخه شوقى رووت - شه مى شه بستانم! - وهره
 من نه ترياكى و نه به نكيم، مه ستى نه شته بى چاوى نوم
 چاوه ربى ده ردى خومارم، صوبحى ره خشانم وهره

«۲۰»

مه دحى نه م باخه بكه م راست و حه قه
 پر له «جوورى» و گولى «نالتون طه به نه»
 «شه صت پهرو» «لاله عه باس» و «گوله ناز»
 وهكوو نه ستيره وو روژو شه فقه
 «تهرخون» و «مسكى» يو «نه عنا» جوى جوى
 خوارو زوورن «طبقا عن طبق»
 به رزى بى قه ددى «چنار» و بى به كه بى
 هه ر وهكوو قامه تنى «عووجى عه نه ق»!
 به حنى مينابى شه رابى ج بليم؟
 داغى مينابى شه راب و عه ر هه
 وه صفى نه م «سلق» له «كه ركوك» بكرى
 صه د «كه مال زاده» له وى حالى شه قه
 هه ر كه سى هاته ته ماشاى و وتى:
 «ماشاء^(۱) الله لمن قد خلقه»

«۲۱»

خوراك و خه و به بى تو يه كسه ر له من حه رامه
 هاوده م نالين و گر مه، غم ها و پشت و برامه
 بام بولبول هيج نه خونى، با غونچه خوى نه نوينى
 نه فشان نهكا گول بوئى، دنيا م توونى حه مامه
 شه و كه نه چمه ناو جيگا، نه لنى نه م خه نه جيگا
 ليم تيكچو جيگا و ريگا، صوبح م تاريكى شامه
 ولاتيكى بى سه ردار، ناگرى تنى به ربى يه كچار

بوچی بلیم بیت بهار؟ دنیا که بی مرامه
 هر خهم نه خوم ده ماودهم، بی گریانیکی سردهم
 بو نم هیجرانی تویه فرمیسکی ناته مامه
 دووریت سرووری لایرد، نه وه لالا نووری لایرد
 روخساری پاکی، بی شک، چرای خاص و عامه
 «۲۲»
 بی رووی تو - نهی ماهی زمین، شاهی زه مانه! -
 دهردی دل کهم خاریجی ته قریرو به یانه
 مومکین نی به هر دل که که می عیشقی تیا بی
 بو تیری موژی تو که نه بوو بی به نیشانه
 وه که خدنجهری جه لاده دوو نه بروی هیلالی
 خون ریزو دل نازاری هم مو پیرو جوانه
 تیری ستمت نعهته بو عاشق نه باری
 نم کونجی غمی من همه گولزاری جینانه
 ناشووی ذلی عالمه، جیلوه مه نونه
 بهم قدده له طیفهت که نه لئی سروری چه مانه
 مه یلت هدی «زیور» که که می صهبری بمینی
 پهخشانی مه که طور بهی شاهانه به شانه

«۲۳»

موژده بی یاران که شاهی دیده مهستان هاته وه
 ساقی بی به زمی طهره ب بو مهی په رستان هاته وه
 با به نه غمی دل گوشا بولبول له گهل قومی بلین
 غونجهی خوش بوئی باغی سروری مهستان هاته وه
 ساقی بو مو طریب، مهی و نهی بیننه جه ولان و جوش
 شاهی صددری مه جلیس و شه می شه بستان هاته وه
 نافتایی چاوی مهستی که وته ژیر قهوسی برو
 با گه دایان قور به سر بن فصلی زستان هاته وه
 دیده عه بهر، قه دصنه و بهر، روو قه مهر، موو عه نبر
 چندنه رهنگینه؟ به هاری گول به دهستان هاته وه
 دید، میران بوو له نه نظاره و ته ماشا کردنی
 شاهی «نه سکه ندهر» له ناوی «تاریکستان» هاته وه

«زیور» نه مجا بهس به بیان که شه کوهی نه حوالی خوت
 وا مو عینی بی نه واو بهخت سستان هاته وه

«۲۴»

گول بوئی قهد بولبولی طبع ئیختیاری کردوه
 دل دیسان مه یلی هوایی نه وه به هاری کردوه
 ناهوی صاحب خهط و خال هاته مهیدانی دهر وون
 بازی دل بویه خه یالاتی شکاری کردوه
 گهر ده پرسى: روژ نه مند بوچ دینه دهر ناوا نه بی؟
 شهوقی روخساری نیگاره بی قهراری کردوه!
 دوینی چوومه سه پری گولشن شیبی رووی تو می دی گولنی
 گول که پی زانی هزار جار ئیفتیخاری کردوه
 موژده بی پای وه عده نه نگوت، پیش رهوی هات عه نده لیب
 حه سره تا هاو طه بهی یارم «دهی» فیراری کردوه
 مه کته بی «روشدی به» بی سینم تیا به که سبی غم
 نهی دریغ! گولشن له جی گول بهرکی خاری کردوه
 بهس دو عاکاری ره قیب به «زیور»! خوی که وته غم
 نه و به شیکه روژی قیسمت حهق دوو چاری کردوه

«۲۵»

نیشانهی مه حه بیته له کهس دا نه ماوه
 هه چی تووش نه بی مه رحه بایه و سلاوه
 مه حه بیته له لیوایه تا مه رکه زی «ح»
 عه داوهت له قه لب و دلانا چه قاوه
 هه تمام به خالی نه بی دل به ستم
 صه داوهت له خال و له ماما نه ماوه
 چلون که تمی عیشقت بکه م نهی پهری روو
 به سنگی جه فا شیشه بی دل شکاوه
 بلیم ناسکی ناسکه، راسته فیکرم
 سل و وه حشه دوژمن به صه ییادو راوه
 سه رو ریشه که م بوو به به فرو، که چی دل
 چ منداله بوئی ده می شیرى خاوه؟!
 له ره غمی زه مانه زهره نهی سه مهن بو

بنشین به نوشین و بوسهش علاوه

«۲۶»

تا زولفی لهسر چهره پدیشانی صبابه

ناشفتهگی بو تیرهگی بی بهختی سیابه

رووی و لهب و مووی همددم و نامیزشی یهك بوون

غونچهی چهمن و بوردی یهمن، موشکی خهطایه

شمشادی قدی سهروی خهرامانه رواوه

جیگیری دلی پادشه هو شاه و گه دایه

چاوی که وه کوو دیدهی بازیکه شکاری

دل وهك کهوی بی چاره گرفتاری به لایه

«زیور» نی به دوستی که ره قیب تووشی به لا کا

مه علومه نهوایی نه مه وهك جهجج و غهزایه!

«۲۷»

بنواره نهو به هارو ههوایی طهراوهتی

نوساندی پیکه وه له بی غونچه خهلاوهتی

هینایه شوق و زه مزمنه طهیرانی سه رزمین

سهرما برابره وه هه موو توندی و صهلابهتی

ههوره تریشقه بوته سقا ناویشین نهکا

تا سه بزه زاری نهرضی موجهلا بی صه فوهتی

نم عدرده مردووه هه موو روحی کرایه بهر

گوراوه سه ربه سهر هه موو دنیا قیفتهی

بادی صهبا به جیلوه قدی گولبونی له ران

گول زاری کرده وه که بکا شوکری نیعمهتی

«۲۸»

نیگارا تو له ههر جیگه دیاری

له رووتا گول نه کیشی شه رمه ساری

به چاو نیرگس، به دم غونچه، به روو گول

هه همیشه صاحیبی حوسنی به هاری

له پندی نه هلی دانش گویم گرانه

که مه نعم کا له زاری یا له زاری

له وه صنی نازگیتا دهسته نه ژنون

هه زاریکی وه کوو «نالی» یو «ناری»

نه هاتیمه که وه عدهت دا نه هاتی

سهی بوو، کویر بوو چاوی نیتبیطاری

قه سم بهو خاکی بهرینی تو به قوربان!

به شم ههر ذیلله ته وه ههر خاکی ساری

نه گهر تو بیته لام سهر وا له ریتا

نه گهر من بیم نه کم هوشم به دیاری

نه زانی بوچ عهزیزی تو له لای من؟

که پهروه دهی ههوای ناو شاخ و داری

که نهت بی عیشقی بادو تاب و خاکت

له لام ههر ناری گهر دانهی هه ناری

«۲۹»

چاوت شه هه نشه هیکه، نه برؤت وه کوو وه زیری

بو قه تلی عاشقانت موختاری یو وه زیری

به تیغی نازو حوسنی جانم شکافتهی بوو

جهرگم بووه نیشانهی هوجومی دهسته تیری

دهسته ونه ظهه نه وه ستن طابووری عاشقانت

موشتاقی حوکم و نه مرن له نوطقی وهك موشیری!

نم دهردی عیشقه هه رگا ریگهی به جیگهی برد

مردن نه بی که لای با ناروا به دهردی پیری

هه رگیز له دهردی عیشقی «زیور» نه کهی شکایهت

نیستا ته قه رروبت بوو به واسیطهی نه سیری

«۳۰»

موو چه دم غمه نه سال له جهزای خزمهتی جانی

مایم دوری نه شکه له به های له علی له بانی

قومری صیفه تم ناله کونان شام و سه حه رگاه

تا دووره له من قامهتی وهك سهروی رهوانی

وابه ستهی یهك بوون و حه ریفی شهوو روژن

زولفی له روخا روخ له دلا دل له میانی

کهس باعیشی قه تلم نی به لهم عالمه نیلا:

چاوی رهشی، تیری موژهی نه برویی که مانی

روخسارو، دو نه پروو له بی غونچه میثالی
وهك شمعى شهوو، ماهى نهوو، له على بهمانی
باوهر بکه هرچی که بلیم شهرحی فیراقت
رهنگ زهردو، نه فمس مانده وهکوو شمعى بهیانی
ته صدیقی غمی «زبوره» بی چاره که ناکه ی
جاری وهره خوټ بگره به نه حوالی نه زانی

«۳۱»

حکیمی دهردی من نهو چاوه به قهط دوکترم ناوی
له ریگای عیشقی تودا ون بیم بهك ره بهرم ناوی
ته ماشای زولفی نالوزاوو سهر مینایی گهردن کم
له صدحنی گولشه نا هیچ سهیری عوودو عه بهرم ناوی
سه عاتی هم نشینی تو بیم نه قصایی ناماله
نیتر حوورو قو صوورو له حمی طه یرو که وثرم ناوی
له وه ضعی واعیظ نه مرو چونکه عالم حالی گوراوه
هدتا مشکیی «علی خانی» بووهستی میزرم ناوی
نه گهر دوو سینوی زیوینی له باغی سینهدا دهرخا
هدتا کو روژی مردن شهرطه ته ختی سه نتیجه رم ناوی
نه سیری حوسنی تو م نازادی طه عنهی عالم بیلا
له باتی خاکی به رده رگانه کهت سیم و زهرم ناوی
ته قهی دهف، حهلقه بی دهرویش، نه لئی نانیکی بی خوینی
که نووری مه عریفهت گوم کم چراغی نه خترم ناوی
له رینی طوفانی ذیللهت دا حه یاتی عاری بهت مهرگه
له گهل بی حورمه تی دا باره گاهی قه بصهرم ناوی

روژی جهژن:

روژی جهژن نه طفالی ورده پوولی جهژنانه ی نهوی
ههر به که لای باب و مامی «رووپیه» یا «نانه» ی نهوی
دوخته ری نه ورده سته بو زیادی جوانی روومه تی
وسمه بو نه گریجه، بو پرچی خه نهو شانهی نهوی
ههرزه کارو، کوچه گهردو، خویری یانی ناو گهرهك
هیندی زورناو ههل پهرین، قسیمکی مه یخانه تی نهوی

تاجیرانی موخته بهر بو خزمه تی میوانیان
نوقلی «به مبا» و راحه وو حه لوای گه زوی بانهی نهوی
شیخ عیصامه ددین و نه مثالی له دهرویش و مورید
شه ککهره، گیسگ و، برنج و روینی شیخانه تی نهوی
صوفی بی ناو خانه قا، دهرویشی ته کیه و باره گا
بو موناجات و دوعا ته سپیچی صه دانه تی نهوی
بو مه عاشی خوئی و نه م خهلقه ره ئیسی مالیات
دهفته ری «أعشار» ی تازهو، قهیدی «بزنامه» ی نهوی
سواری نه سپی خوئی نه بی لای نوقظه کان سووری نه دا
«عبدالو ئاغا» ی ناشناشم باجی بارانه تی نهوی
بینه سهر باسی ره ئیسی داخیلی بهی مه مکه کهت
خه لمه تی خاصی مه لیک، ئینعامی شاهانه تی نهوی
نه سلی پاکى شیرى مهردان شیرى حهق زانی مه لیک
حه زه تی شیرانه وو ئااری مهردانه تی نهوی
به رقه رارو پایه دا. و نامداری که ی خودا

تا فهلهك بو زیب و زینهت نه م ستارانه تی نهوی
«زبوره» یش له م روژه دا چونکه دوعامه قبوول نه بی
ههر دهوامی ریفه تی تاجی مولووکانه تی نهوی

پهراویزه کان: -

- ۱ - به یاسای کون که موعه مپایان دروست کردوه، شاعیر
لیسه دا مه بهستی له «چاو» ع = عین «هو مه بهستی له
«بومن» «لی» به، واته = «علی» له بهیتی شه شه میش دا
که دهلی: «مطلعه شیعرم... مه بهستی نه م قسه به.
- ۲ - ده بی نه مه به «ماشه نه لاهو» بخوینترینه وه.
- ۳ - نه م پارچه له «مینای شکسته» یش دا هه بهو، له وی دا
له سهری نووسراوه! «بو روژی جهژن له زه مانسی
حوکم رانی «مه لیک مه محمودی نه وو ل دا فهرموویه تی»
که میک جیاوازش له نیوانیان دا هه به.